

1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?

Existuje jeden typ rozvodu mimosoudního:

rozvod na základě vzájemné dohody manželů opatřené jejich vlastnoručními podpisy a podpisy advokátů a uložené u notáře ve formě notářské listiny.

Existují čtyři typy rozvodu:

rozvod na základě vzájemné dohody manželů,

rozvod na základě akceptování zásady rozvratu manželství, čili „rozvod akceptovaný“,

rozvod z důvodu nenapravitelného rozvratu manželství,

rozvod na základě zavinění.

2 Jaké jsou důvody k rozvodu?

Rozvod na základě vzájemné dohody manželů opatřené jejich vlastnoručními podpisy a podpisy advokátů a uložené u notáře ve formě notářské listiny lze zvolit v případě, že se manželé shodnou na zásadě rozvratu manželství a na všech důsledcích rozvodu. Se svými advokáty sepiší dohodu, kterou po uplynutí lhůty na rozmyšlenou podepíší obě strany a oba advokáti. Mají-li manželé jedno nebo více dětí, musí být tyto děti informovány o svém právu být vyslechnuty. Pokud alespoň jedno z nich požádá o slyšení, musí strany předložit soudci pro rodinné záležitosti návrh na rozvod na základě vzájemné soudní dohody, aby dítě mohlo být vyslechnuto.

O rozvod na základě vzájemné soudní dohody mohou manželé požádat pouze tehdy, pokud dítě schopné formulovat svůj názor žádá, aby bylo vyslechnuto, a pokud se shodnou na zásadě rozvratu manželství, jakož i na všech důsledcích rozvodu. V takovém případě nemusejí uvádět důvody rozvodu, stačí soudci předložit ke schválení návrh dohody o úpravě poměrů v době po rozvodu. Soudce návrh neschválí pouze v případech, kdy nejsou dostatečně chráněny zájmy dítěte nebo některého z manželů.

„Rozvod akceptovaný“ může navrhnout jeden z manželů a druhý může navržený rozvod akceptovat, nebo jej mohou navrhnout oba manželé. Na rozdíl od rozvodu na základě vzájemné dohody s rozvodem manželé sice souhlasí, nejsou však schopni dosáhnout dohody ohledně úpravy poměrů v době po rozvodu. V takovém případě rozhodne soud.

Rozvod z důvodu nenapravitelného rozvratu manželství může navrhnout jeden z manželů tehdy, když spolu manželský pár k datu podání návrhu na rozvod dva roky nežije. Předpokladem je, že spolu manželé nežijí ve společné domácnosti a přejí si manželství ukončit.

Rozvod na základě zavinění může navrhnout jeden z manželů v případě jednání, které lze přisoudit druhému z manželů a které představuje závažné nebo opakované porušení manželských povinností a závazků a činí další společný život neúnosným.

3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:

3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)

Ve chvíli, kdy rozhodnutí soudu nabude právní moci, tzn. kdy již proti němu nelze podat opravný prostředek, zanikají povinnosti věrnosti, společného soužití a vzájemné pomoci.

Oba manželé mohou od této chvíle uzavřít nová manželství.

Rozvodem také oba manželé pozbývají práva užívat příjmení druhého z manželů. Kterýkoli z manželů však může příjmení druhého z manželů užívat i nadále v případě, že je schopen uvést důvody, proč je to pro něho či pro ni nebo pro jeho či její děti důležité, a může tak učinit buď po dohodě s druhým manželem, nebo na základě svolení soudu.

3.2 rozdělení jmění manželů

Rozvod má za následek zrušení režimu společného jmění manželů a popřípadě také rozdělení majetku.

Rozvod nemá žádný vliv na manželské výhody, jichž některý z manželů požíval v době manželství, ani na darovaný majetek tvořící součást stávajícího jmění. Vede však k automatickému zániku manželských výhod, které nabývají účinku při zrušení režimu společného jmění manželů, v případě smrti jednoho z manželů nebo při převodech pro případ smrti.

V případě rozvodu na základě vzájemné soudní či mimosoudní dohody manželů je rozvedení manželství podmíněno dohodou manželů o vypořádání majetkových záležitostí. Manželé se na způsobu vypořádání mohou dohodnout také v rámci jiných typů rozvodového řízení, v těchto případech však dohoda není podmínkou. K vypořádání dojde v pozdější fázi.

3.3 nezletilé děti manželů

Rozvod nemá žádné zvláštní důsledky pro pravidla týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti, která zpravidla zůstává společnou povinností obou rodičů. Je-li to však v zájmu dítěte, soudce může svěřit výkon rodičovské odpovědnosti pouze jednomu z rodičů. Je třeba stanovit podmínky výkonu rodičovské odpovědnosti (obvyklé bydliště, právo styku s dítětem atd.).

Každý z rodičů musí i nadále přispívat na výživu a vzdělávání svého dítěte. Tento příspěvek má formu výživného, které platí jeden z rodičů druhému, může však mít také formu přímé platby sloužící k úhradě veškerých nebo některých výdajů spojených s péčí o dítě. Může být rovněž hrazen v podobě užívacího práva a bydlení.

3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?

Upozornění: Nárok na výživné vyplácené jedním manželem druhému je dočasný – výživné se platí pouze do okamžiku, kdy je manželství rozvedeno.

Jakmile je manželství rozvedeno, má druhý manžel nárok pouze na vyrovnávací příspěvek (*prestation compensatoire*) či náhradu škody. V případě rozvodu na základě vzájemné soudní či mimosoudní dohody se stanoví dohodou a v ostatních případech jej určí soud.

Účelem tohoto vyrovnávacího příspěvku je vyrovnat případné rozdíly v životní úrovni manželů, které vznikly v důsledku rozvratu jejich manželství. Výši příspěvku stanoví soud na základě příjmů a potřeb každého z manželů. Jedná se zpravidla o jednorázové kapitálové plnění ve formě:

finanční částky vyplacené dohodnutým způsobem, nebo

vlastnických či užívatelských práv k určitému majetku, práva bydlet v určité nemovitosti či požívat určitých výhod, a to buď dočasně, nebo celoživotně.

Výjimečně se lze dohodnout na tom, že vyrovnávací příspěvek bude mít formu doživotního důchodu, jehož výši lze v případě, že se zdroje či potřeby manželů změní, snížit.

Náhradu škody lze přiznat tomu z manželů, pro něhož má rozvod obzvláště tvrdé dopady, pokud: byl odpůrcem v řízení o rozvodu z důvodu nenapravitelného rozvratu manželství a návrh na rozvod sám nepodal, nebo soud rozvedl manželství v řízení vedeném proti druhému z manželů, přičemž tento druhý manžel rozvat zcela zavinil. (Viz „Nároky z vyživovací povinnosti – Francie“.)

4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozluka“?

Rozluka je právní opatření, které manžele zbavuje určitých manželských povinností, jako je povinnost společného soužití. Manželství samo však neruší. Ve stavu rozluky tudíž nelze uzavřít nové manželství a nezaniká ani vzájemná vyživovací povinnost.

5 Jaké jsou podmínky rozluky?

Věci i soudní řízení se neliší od soudního rozvodu, ale nemůže k ní dojít na základě vzájemné mimosoudní dohody.

Platí zásada, že ten z manželů, proti němuž je podán návrh na rozluku, může podat protinávrh na rozvod nebo na rozluku, a rovněž naopak ten z manželů, proti němuž je podán návrh na rozvod, může podat návrh na rozvod nebo na rozluku.

V případě rozvodu z důvodu nenapravitelného rozvratu manželství je možnost podat protinávrh na rozluku vyloučena, podat lze pouze návrh na rozvod. Jsou-li návrh na rozvod a na rozluku podány zároveň, soudce se zabývá nejprve návrhem na rozvod. Pouze v případě, že rozhodne, že manželství nerozvede, zabývá se následně návrhem na rozluku. Týká-li se oba návrhy rozvodu pro zavinění, soud se jimi zabývá současně, a pokud je přijme, rozvede manželství na základě společného zavinění.

6 Jaké jsou právní důsledky rozluky?

Právní účinky rozluky

Právní rozluka zbavuje manžele povinnosti společného soužití, avšak povinnost vzájemné pomoci, věrnosti a podpory jim zůstává. Nestanoví-li soudce jinak, manželka může navíc i nadále používat manželovo příjmení. Povinností vzájemné podpory se rozumí, že jednomu z manželů může vzniknout povinnost platit výživné druhému z manželů, pakliže tento manžel takovou podporu potřebuje. Výše výživného se stanoví bez ohledu na zavinění, vyjma případů, kdy manžel či manželka pobírající výživné závažným způsobem zanedbávali během manželství své povinnosti. Výživné lze v situaci, kdy to majetkové poměry manžela, který výživné platí, umožňují, nahradit jednorázovou částkou.

Co se týče majetku, právním účinkem rozluky je zrušení a vypořádání společného jmění manželů, stejně jako v případě rozvodu.

Pokud by některý z manželů zemřel, dědická práva druhého manžela se nemění a vztahují se na ně ustanovení týkající se pozůstalého manžela či pozůstalé manželky. V případě rozluky na základě vzájemné soudní dohody mohou nicméně manželé ujednat, že se dědických práv zříkají.

Změna rozluky v rozvod

Trvá-li rozluka tři roky, může být na návrh jednoho z manželů rozhodnutí ve věci rozluky změněno na rozhodnutí o rozvodu. Soudce v tom případě manželství rozvede a rozhodne o úpravě poměrů v době po rozvodu. Důvody rozluky se stávají důvody rozvodu. Určení toho, kdo rozvat zavinil, nelze změnit.

Ve všech případech rozluky může na základě společného návrhu obou manželů dojít ke změně rozluky v rozvod. Pokud je však rozsudek o rozluce vydán na základě vzájemné soudní dohody, může se taková rozluka změnit pouze v rozvod na základě vzájemné dohody.

7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?

Prohlášení manželství za neplatné, k němuž může dojít jen rozhodnutím soudu, ruší se zpětným účinkem veškeré právní účinky manželství, jako by toto manželství nikdy neexistovalo.

Liší se tak od rozvodu či rozluky, které mají právní účinky pouze do budoucnosti.

8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?

Důvody k prohlášení manželství za neplatné se liší podle toho, zda se jedná o manželství neplatné relativně (důvodem jeho neplatnosti je vada týkající se manželského souhlasu nebo oprávněnosti osob, které měly být oprávněny k sezdání manželského páru), anebo absolutně (v případě nesplnění určitého požadavku veřejného pořádku).

Manželství relativně neplatné

V úvahu připadají tři možné případy:

omyl ohledně totožnosti osoby nebo jejich podstatných vlastností, přinucení, nezajištění nezbytného souhlasu příslušných osob.

Návrh na prohlášení manželství za neplatné mohou podat pouze určité osoby: ten z manželů, jehož souhlas je postižen vadou, nebo ten, který byl v době uzavření manželství nesvéprávný, a dále osoby, které měly s manželstvím vyslovit souhlas, nebo státní zástupce.

Návrh na prohlášení manželství za neplatné je přípustný jen tehdy, je-li podán do pěti let od data uzavření manželství (lhůta se posouvá na pět let od data, kdy dotyčná osoba dosáhla věku, kdy je oprávněna dát k manželství souhlas).

Manželství absolutně neplatné

Může se jednat o nevyslovení manželského souhlasu, manželství uzavřené s nezletilou osobou, bigamii, incest, nepřítomnost jednoho z manželů při uzavírání sňatku, nezpůsobilost oddávajícího a podvodné manželství.

Žádost může podat kterákoli osoba, která má na soudním řízení zájem, nebo státní zástupce, a to ve lhůtě třiceti let od data uzavření manželství (lhůta se posouvá na pět let od data, kdy dotyčná osoba dosáhla věku, kdy je oprávněna dát k manželství souhlas).

9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?

Právní účinky prohlášení manželství za neplatné jsou v případě relativní i absolutní neplatnosti manželství tytéž.

Osobní a finanční účinky manželství se ruší, neboť se má za to, že manželský svazek nikdy neexistoval. Například v situaci, kdy jeden z manželů zemře, je druhý z manželů prohlášením manželství za neplatné zbaven veškerých dědických práv.

Tuto zásadu lze nicméně uplatňovat mírněji v případě, kdy jeden nebo oba manželé jednali v době uzavření manželství v dobré víře. „Zdánlivé“ manželství zůstává i v tomto případě neplatné, ale přistupuje se k němu stejně jako k manželství, které zaniklo. Veškeré občanské, osobní a finanční účinky, které nastaly v době před prohlášením tohoto manželství za neplatné, proto zůstávají platné.

Ve vztahu k dětem nemá prohlášení manželství jejich rodičů za neplatné žádné právní účinky a jejich postavení se řeší stejně jako v případech rozvodu.

10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?

O rozvodu a uspořádání poměrů v době po rozvodu může být rozhodováno podle řízení o rozvodu na základě vzájemné mimosoudní dohody, na němž se podílí dva advokáti a notář, ale nikoli soudce, s výjimkou případů, kdy dítě schopné formulovat svůj názor žádá, aby bylo vyslechnuto.

Ve všech ostatních případech je třeba se obrátit na soud, ale účastníci řízení mohou využít rodinnou mediaci, a to buď před tím, než se obrátí na soud, nebo souběžně s tím.

Mediaci může navrhnout také soudce. Mediace je svěřena fyzické osobě nebo sdružení, jež jsou povinny strany vyslechnout, zvážit jejich stanoviska a pomoci jim najít řešení jejich sporu.

Strany, které na základě mediace dospějí k dohodě, mohou svou dohodu předložit soudci ke schválení nebo se mohou rozhodnout pro rozvod na základě vzájemné mimosoudní dohody.

11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozluku osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?

Kam se podává návrh?

Návrh na soudní rozvod nebo rozluku

Tyto návrhy podává advokát ve formě žaloby (*requête*) v podatelně soudu prvního stupně (*Tribunal de grande instance*).

Místně příslušným soudem je:

soud v místě bydliště rodiny,

žijí-li manželé odděleně a vykonávají-li společnou rodičovskou péči, soud v místě bydliště toho z manželů, s nímž bydlí nezletilé děti,

žijí-li manželé odděleně a děti byly svěřeny do výlučné péče pouze jednu z manželů, soud v místě bydliště tohoto manžela,

v ostatních případech soud v místě bydliště toho z manželů, který návrh nepodal,

v případě společně podaného návrhu soud v místě bydliště jednoho z manželů, který si manželé sami zvolí.

Návrh na prohlášení manželství za neplatné

Návrh na prohlášení manželství za neplatné lze podat u soudu prvního stupně v místě bydliště odpůrce. Má podobu předvolání k soudu doručovaného soudním doručovatelem (*assignation*).

Rozvod na základě vzájemné dohody manželů opatřené jejich vlastnoručnými podpisy a podpisy advokátů:

dohoda podepsaná oběma stranami a oběma advokáty musí být ve formě notářské listiny uložena u notáře vykonávajícího činnost ve Francii.

Potřebné doklady

Návrh na soudní rozvod nebo rozluku

Ve všech případech rozvodu musejí manželé poskytnout veškeré informace, které jsou nezbytné k určení jejich totožnosti, informace o jejich zdravotním pojištění a rovněž informace týkající se služeb a organizací, které jim poskytují dávky, důchody či jiné požitky.

Podává-li některá strana u soudu žádost o vyrovnávací příspěvek, musejí manželé předložit čestné prohlášení, v němž potvrdí správnost údajů o svých příjmech, zdrojích, majetku a životních podmínkách.

V případě rozvodu na základě vzájemné soudní dohody se v žádosti nemusejí udávat důvody rozvodu, její součástí však musí být přiložená dohoda opatřená datem a podpisy obou manželů a jejich advokáta či advokátů, v níž upraví své poměry v době po rozvodu, a případně též vypořádají své společné jmění manželů (*état liquidatif du régime matrimonial*).

V ostatních případech není nutné v návrhu uvádět ani právní základ, ani důvody rozvodu; je-li to však nezbytné, musí návrh obsahovat požadavky na dočasná opatření.

Návrh na prohlášení manželství za neplatné

Žádné zvláštní dokumenty nejsou vyžadovány, je však zapotřebí, aby žadatel předložil takové dokumenty, jimiž je možné prokázat, že důvod či důvody, na něž se odkazuje, mohou mít za následek prohlášení manželství za neplatné.

12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?

Právní pomoc, ať už úplnou, nebo částečnou, lze získat na základě posouzení finančních poměrů dotčené osoby (viz „Právní pomoc – Francie“).

13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozluce/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?

Na tato soudní rozhodnutí se vztahují obvyklé odvolací postupy.

14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozluce/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?

Rozhodnutí vydaná v rámci rozvodových řízení se uznávají automaticky, bez nutnosti jakéhokoli zvláštního řízení.

Totéž platí pro rozhodnutí vynesena ve věci zrušení manželství.

15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozluce/zrušení manželství vynesnému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?

Osoba, která se chce odvolat proti uznání tohoto rozhodnutí, může prostřednictvím soudu prvního stupně podat návrh na prohlášení rozhodnutí za nevykonatelné (*action en inopposabilité*). Rozhodnutí o nevykonatelnosti rozhodnutí se stává titulem, který umožňuje zabránit uznání požadavku protistrany na výkon rozhodnutí (*exequatur*, tj. požadavku na prohlášení rozhodnutí vydaného jiným členským státem za vykonatelné ve Francii). Zamítnutí takového žalobního návrhu má stejný účinek, jako uznání požadavku na vykonání rozsudku (*exequatur*).

Postup je tentýž jako v případě žalobního návrhu na uznání rozhodnutí.

16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

Podle ustanovení nařízení (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, si rozhodné právo ve věcech rozvodu a rozluky mohou manželé sami zvolit.

Pokud takovou volbu neučiní, řídí se rozvodové nebo rozlukové řízení právem státu:

ve kterém mají manželé v době, kdy se obrátí na soud, své obvyklé bydliště, nebo není-li tato podmínka splněna,

ve kterém měli své obvyklé bydliště naposledy, avšak za předpokladu, že od té doby neuplynul k datu, kdy se obrátili na soud, více než jeden rok, a že

v době, kde se obrátili na soud, jeden z manželů v tomto státě stále bydlí, nebo není-li tato podmínka splněna,

jehož jsou oba manželé v době, kdy se obrátili na soud, státními příslušníky, nebo není-li tato podmínka splněna,

ve kterém se obrátili na soud.

Týká-li se však návrh změny rozluky na rozvod, rozhodným právem pro rozvod bude právo platné pro rozluku, pakliže si manželé nezmění jinak.

Tato pravidla se vztahují i na manžele v případě rozvodu na základě vzájemné dohody opatřené jejich vlastnoručnými podpisy a podpisy advokátů a uložené u notáře ve formě notářské listiny; manželé nicméně nebudou moci používat pojem „právo země soudu“, neboť se na žádný soud neobrátili.

Související odkazy

[Internetové stránky Ministerstva spravedlnosti](#)

[Portál Legifrance](#)

Poslední aktualizace: 10/01/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.